

Sygn. akt *XVII AmA 18/21*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lipca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, XVII Wydział Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
w składzie:

Przewodnicząca -	<i>Sędzia Sądu Okręgowego Małgorzata Perdion-Kalicka</i>
Protokolant –	sekretarz sądowy Magdalena Ratajczyk

po rozpoznaniu 14 lipca 2022 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa ***Banku (...) S.A. z siedzibą w W.***

przeciwko ***Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów***

z udziałem ***Prokuratora Prokuratury Okręgowej w W.***

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

na skutek odwołania powoda od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 16 października 2020 r. Nr (...)

1. uchyla zaskarżoną decyzję;
2. zasądza od Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na rzecz Banku (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 1.137 (tysiąc sto trzydzieści siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSO Małgorzata Perdion-Kalicka

Sygn. akt *XVII AmA 18/21*

UZASADNIENIE

Decyzją z 16 października 2020 r., o Nr (...), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, działając na podstawie art. 23b ust. 1 ustawy z 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1076 i 1086; dalej: uokik), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone:

I. uznał postanowienie wzorców umów stosowane przez Bank (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w W. o treści:

„Przy udzielaniu i obsłudze kredytów denominowanych/indeksowanych do waluty innej niż waluta polska, Bank stosuje kursy waluty, w której ewidencjonowany jest kredyt, określone w sporządzanej przez Bank tabeli podstawowych kursów walut. Tabela podstawowych kursów walut sporządzona jest na podstawie rynkowych kursów

kupna i sprzedaży walut, przy uwzględnieniu przyjętych przez Bank założeń budżetowych dotyczących dochodów z tytułu różnic kursowych oraz względów konkurencyjności.

Ustalanie przez Bank podstawowych kursów walut, w zależności od zmiany rynkowych kursów kupna i sprzedaży walut, odbywa się raz lub więcej razy w ciągu dnia roboczego, z zastrzeżeniem, że sobota nie jest traktowana jak dzień roboczy”.

[postanowienie umowne stosowane w następujących wzorcach umowy:

- „Aneks nr ... z dnia ... do Umowy kredytu budowlano-hipotecznego” oraz

- „Aneks nr... do Umowy kredytu hipotecznego”]

za niedozwolone postanowienie umowne, o którym mowa w art. 385¹ § 1 ustawy z 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 875), co stanowi naruszenie zakazu określonego w art. 23a uokik i zakazał jego wykorzystywania.

II.1. Na podstawie art. 23b ust. 2 pkt 1 uokik Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nałożył na Bank (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w W. środek usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 23a ww. ustawy, w postaci poinformowania, wszystkich konsumentów będących stronami aneksów do umów zawartych na podstawie wzorców umów, których postanowienie zostało uznane za niedozwolone, o uznaniu go za niedozwolone i skutkach z tego wynikających, w terminie nie później niż 3 (trzech) miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Przy czym informacja przekazywana konsumentom będzie:

[1] w warstwie wizualnej - sporządzona czcionką w rozmiarze co najmniej 11, kolorze czarnym i rodzaju Times New Roman,

[2] dostarczona konsumentom za pomocą listów poleconych,

składała się z następującej treści:

„Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w decyzji nr (...) z dnia 16 października 2020 r. uznał za niedozwolone, postanowienie wzorców umów stosowane przez Bank (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w W., w obrocie z konsumentami i zakazał jego wykorzystywania. Jest to postanowienie o treści (...) - należy przytoczyć treść postanowienia uznanego za niedozwolone.

Prawomocna decyzja o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolony ma skutek wobec przedsiębiorcy, co do którego stwierdzono stosowanie niedozwolonego postanowienia umownego oraz wobec wszystkich konsumentów, którzy zawarli z nim aneks do umowy na podstawie wzorca wskazanego w decyzji. W związku z powyższym, postanowienie to nie wiąże Pani/Pana, czyli jest bezskuteczne. Bezskuteczność ta powstaje z mocy prawa i nie jest konieczne stwierdzenie jej na drodze sądowej. Klauzulę uznaną za abuzywną należy traktować tak, jakby w ogóle nie była zawarta w aneksie do umowy.

Decyzja Prezesa UOKiK nr (...) dostępna jest pod adresem internetowym www.uokik.gov.pl. Decyzja jest prawomocna.

Podpis osoby uprawnionej do reprezentacji Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.”.

2. Na podstawie art. 23b ust. 2 pkt 2 uokik Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nałożył na Bank (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w W. środek usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 23a ww. ustawy, w postaci złożenia oświadczenia w terminie nie później niż 1 (jednego) miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, utrzymywanego na stronie internetowej przez okres 4 (czterech) miesięcy, o następującej treści:

„Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w decyzji nr (...) z dnia 16 października 2020 r. uznał za niedozwolone, postanowienie wzorców umów stosowane przez Bank (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w W. w obrocie z konsumentami i zakazał jego wykorzystywania. Jest to postanowienie o treści (...) - należy przytoczyć treść postanowienia uznanego za niedozwolone.

Prawomocna decyzja o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone ma skutek wobec przedsiębiorcy, co do którego stwierdzono stosowanie niedozwolonego postanowienia umownego oraz wobec wszystkich konsumentów, którzy zawarli z nim aneks do umowy na podstawie wzorca wskazanego w decyzji. W związku z powyższym, postanowienia te nie wiążą konsumenta, który zawarł aneks do umowy na podstawie wzorca zawierającego kwestionowane postanowienia. Bezskuteczność tych postanowień powstaje z mocy prawa i nie jest konieczne stwierdzenie jej na drodze sądowej. Klauzulę uznaną za abuzywną należy traktować tak, jakby w ogóle nie była zawarta w aneksie do umowy.

Decyzja Prezesa UOKiK nr (...) dostępna jest pod adresem internetowym www.uokik.gov.pl. Decyzja jest prawomocna.”,

w następujący sposób:

[1] czarną czcionką (kod szesnastkowy RGB #000000) ARIAL na białym tle (kod szesnastkowy RGB #ffffff),

[2] tekst powyższego oświadczenia wyjustowany,

[3] w górnej części strony głównej domeny (...) i na każdej innej stronie internetowej przedsiębiorcy zastępującej ww. strony w przyszłości, z możliwością zamknięcia oświadczenia przez użytkownika poprzez kliknięcie krzyżyka w prawym górnym rogu ramki; oświadczenie ma być widoczne przez cały czas, gdy użytkownik jest na stronie (oświadczenie nie może przybrać formy np. rotacyjnego banera czy slajdera),

[4] czcionka powinna odpowiadać wielkości czcionki zwyczajowo używanej na ww. stronie internetowej, tekst umieszczony w ramce, o rozmiarze takim, aby była ona w całości wypełniona oświadczeniem, o którym mowa w niniejszym punkcie, z uwzględnieniem marginesu 2,5 cm z każdej strony,

[5] fragment: „ Decyzja Prezesa UOKiK nr (...)” będzie stanowić hiperłącze prowadzące do strony internetowej: [https://\(...\)](https://(...))

III. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 3a w związku z art. 112 ust. 2 uokik Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nałożył na Bank (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w W., płatną na rzecz Funduszu (...), karę pieniężną w wysokości 21 088 642 złotych z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 23a uokik, w zakresie określonym w pkt. I niniejszej decyzji.

IV. Na podstawie art. 77 ust. 1 i art. 80 uokik oraz na podstawie art. 263 § 1 i art. 264 § 1 k.p.a. w związku z art. 83 uokik, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów postanowił obciążyć Bank (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w W. kosztami postępowania opisanego w pkt. I sentencji decyzji w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone w kwocie 164 złote i 40 groszy i zobowiązał Bank (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w W. do zwrotu tych kosztów Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się decyzji.

(decyzja, k. 6-21).

Odwołanie od powyższej decyzji, w przepisany terminie, wywiódł Bank (...) S.A. z siedzibą w W., zaskarżając decyzję w całości i wnosząc o:

1) wydanie orzeczenia co do istoty zmieniającego decyzję w całości i stwierdzającego, że Bank nie naruszył zakazu stosowania niedozwolonych postanowień umownych poprzez stosowanie postanowień wskazanych w decyzji

względnie, z ostrożności:

2) orzeczenia zmieniającego decyzję w całości i umarzającego postępowanie administracyjne jako bezprzedmiotowe;

względnie, z ostrożności:

3) uchylenie decyzji w całości;

względnie, z ostrożności:

4) zmianę decyzji w części odnoszącej się do kary pieniężnej, poprzez odstąpienie od nałożenia kary pieniężnej na Bank (uchylenie pkt III decyzji)

względnie, z ostrożności:

5) zmianę decyzji w części odnoszącej się do kary pieniężnej, poprzez znaczące obniżenie nałożonej kary pieniężnej na Bank (odpowiednią zmianę pkt III decyzji).

Strona powodowa wniosła również o zasądzenie kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Wobec zaskarżonej decyzji podniesiono następujące zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego i proceduralnego:

1) Naruszenie art. 23b ust. 1 i 2 Ustawy poprzez jego błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie i naruszenie w konsekwencji art. 105 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego („k.p.a.”) w zw. z art. 83 Ustawy poprzez brak jego zastosowania i umorzenia postępowania administracyjnego w sytuacji w której było ono bezprzedmiotowe i z tego tytułu powinno podlegać umorzeniu.

2) Naruszenie art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny („k.c.”) w zw. z art. 23a Ustawy oraz art. 23b ust. 1 Ustawy poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że postanowienia wymienione w pkt. I sentencji Decyzji kształtowały prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i jednocześnie rażąco naruszały jego interesy, a w konsekwencji błędne uznanie, że Bank naruszył zakaz stosowania niedozwolonych postanowień umownych wyrażony w art. 23a Ustawy co miało uzasadniać wydanie decyzji na podstawie art. 23b ust. 1 Ustawy, podczas gdy postanowienia wskazane w Decyzji:

- nie kształtowały praw i obowiązków konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami,
- nie naruszały interesów konsumenta w żadnym stopniu,

a ponadto „dobry obyczaj”, na który powołuje się Prezes UOKiK nie istniał w dacie opracowania postanowień i został wykreowany przez Prezesa UOKiK dopiero w toku postępowania.

3) Naruszenie art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 23a Ustawy w zw. art. 5 ust. 2 pkt. 7 ustawy z dnia z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (“PrBank”) w zw. z art. 111 ust. 1 pkt 4 PrBank w zw. z art. 22 Konstytucji RP poprzez bezpodstawne uznanie za niedozwolone postanowień umożliwiających Bankowi prowadzenie skupu i sprzedaży dewiz na zasadach rynkowych w ramach uprawnień wynikających z przepisów PrBank przyznających bankowi autonomię w zakresie określania kursów walut stosowanych przezeń w rozliczeniach z klientami, a w efekcie bezpodstawne nadmierne ograniczenie swobody działalności gospodarczej Banku.

4) Naruszenie art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 23a Ustawy w zw. z art. 69 ust. 2 pkt 4 PrBank oraz art. 69 ust. 3 PrBank poprzez bezpodstawne uznanie za niedozwolone postanowień, które stanowiły wykonanie bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa przyznających konsumentowi ustawowe prawo wyboru waluty w której spłacany jest kredyt.

5) Naruszenie art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art 23a Ustawy w zw. art. 137 ust. 1 pkt 5 PrBank poprzez bezpodstawne uznanie, że zasady ustalania kursów zgodne z rekomendacjami KNF dotyczącymi dobrych praktyk ostrożnego i stabilnego zarządzania bankami mogą stanowić niedozwolone postanowienia umowne.

6) Naruszenie art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 23a Ustawy w zw. z § 2 ust. 2 Uchwały Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 23 września 2002 r. w sprawie sposobu wyliczania i ogłaszania bieżących kursów walut obcych, poprzez uznanie, że zasady ustalania kursów analogiczne do zasad ustalania kursu średniego przez Narodowy Bank Polski są abuzywne, co prowadziłoby do błędnego wniosku, iż kurs średni ogłaszany przez Narodowy Bank Polski („NBP”) w ocenie Prezesa UOKiK również jest ustalany na abuzywnych zasadach.

7) Naruszenie art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw (tj. przepisu przejściowego ustawy nowelizującej Ustawę, na mocy którego do Ustawy zostały dodane przepisy art. 23a-23d oraz 99a-99f.) w zw. żart. 479³⁹ k.p.c. w zw. żart. 105k.p.a. poprzez nieumorzenie postępowania którego wszczęcie nastąpiło z naruszeniem przepisów ustanawiających termin zawity jego wszczęcia, a co za tym idzie postępowanie powinno zostać umorzone, ponieważ aneksy do umów kredytowych zawartych wcześniej przez poprzednika prawnego (Bank (...) S.A.) nie stanowiły wzorca umownego, a umowy których dotyczą aneksy były zawierane przez Bank (...) S.A. przed listopadem 2007 r. tj. przed dniem ich przejęcia przez Bank.

8) Naruszenie art. 106 ust. 1 pkt 3a Ustawy oraz art. 111 ust. 1 pkt 1, ust. 2, ust 3 pkt 2 w zw. z pkt 1 lit. a-d Ustawy w związku z art. 8 k.p.a. oraz art. 2 i art. 31 ust 3, 42 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 7 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („Konwencja”) poprzez nałożenie na Bank bardzo surowej administracyjnej kary pieniężnej w wysokości 21.088 642,00 zł pomimo tego, iż przeciwko skorzystaniu przez Prezesa UOKiK z tej możliwości przemawiają w szczególności następujące przesłanki:

a) Działań Banku nie można uznać za „choćby nieumyślne”, a tylko za takie zgodnie z art. 106 ust. 1 ab initio Ustawy można nałożyć karę pieniężną.

b) Czyn zakazany nie był wyraźnie zdefiniowany, bowiem Bankowi nie zarzuca się naruszenia przepisów prawa a jedynie naruszenie „dobrego obyczaju”, który to obyczaj nie istniał w dacie wszczęcia postępowania, a jedynie został wykreowany przez Prezesa UOKiK w toku postępowania administracyjnego.

c) Decyzja została wydana w bardzo złożonym stanie faktycznym i prawnym, który nie podlega prostym i jednoznacznym ocenom, a samo rozstrzygnięcie ma w konsekwencji charakter precedensowy, co w świetle utrwalonego orzecznictwa przemawia za odstąpieniem od nałożenia kary pieniężnej

d) Bank wykonywał przepisy prawa i regulacje KNF, ponadto prawidłowość stosowania tabeli kursowej Banku potwierdzały sądy powszechne, a zatem Bank działał w zaufaniu do organów państwa i stanowionego przez nie prawa. Bank mógł więc pozostawać w uzasadnionym przekonaniu o możliwości stosowania przedmiotowych postanowień, a zatem dochował należytej staranności i nie można mówić nawet o nieumyślnym naruszeniu prawa.

e) Bank od 11 października 2018 r. udostępniał na swojej stronie internetowej informacje o stosowanym kursie rynkowym na podstawie którego ustalana jest tabela kursowa.

f) Bank wykazał, że kwestionowane postanowienia nie wywoływały żadnych negatywnych skutków dla ekonomicznych interesów konsumentów, a liczba zawartych aneksów w okresie badanym przez Prezesa UOKiK była znikoma.

g) Bank wykazał, że kwestionowane postanowienia aneksów nie były konsumentom narzucane, a konsument miał wpływ na fakt ich podpisania.

h) Bank wykazał również że nie stwierdził przypadków wnioskowania przez konsumentów o zmianę obowiązującego sposobu ustalania kursów walut obcych.

i) Bank zaprzestał stosowania aneksów zawierających postanowienia

kwestionowane w Decyzji już w kwietniu 2017 r., a więc przed wszczęciem postępowania administracyjnego w sprawie uznania postanowienia wzorca umowy za niedozwolone.

j) Bank współpracował z Prezesem UOKiK podczas prowadzenia niniejszego postępowania, co zostało potwierdzone w przedmiotowej Decyzji.

9) Naruszenie art. 23c Ustawy w zw. z art. 1 ust. 1 Ustawy w zw. z art. 8 i art. 11 k.p.a. oraz art. 11 i 14 ustawy z dnia z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców („PrPrzed”) w zw. art. 106 ust. 1 pkt 3a i art. 111 ust. 2 i ust. 3 pkt 2 w zw. z pkt 1 lit. c i d Ustawy poprzez niezasadną odmowę wydania w sprawie tzw. decyzji zobowiązującej i jednocześnie nałożenie na Bank rażąco wysokiej kary pieniężnej w sytuacji, w której:

a) Bank przedstawił Prezesowi UOKiK pierwszą propozycję zobowiązania już w piśmie z dnia 30 czerwca 2017 r., a następnie 30 listopada 2017 r. i 8 października 2020 r. przedstawił kolejną bardzo konstruktywną propozycję zobowiązania.

b) Prezes UOKiK publicznie deklarował iż stosowanie sankcji powinno następować dopiero wówczas, kiedy podmiot nie będzie chciał samodzielnie i dobrowolnie zmienić praktyki, która budzi wątpliwości organu,

c) Prezes UOKiK ostatecznie z niejasnych przyczyn i bez przekonującego uzasadnienia odmówił przyjęcia zobowiązania w kształcie odpowiadającym interesowi publicznemu.

10) Naruszenie art. 233 k.p.c. w zw. z art. 84 Ustawy oraz art. 7 k.p.a. w zw. z art. 83 Ustawy poprzez dokonanie błędnej, niezgodnej z przyjętymi zasadami i newszechstronnej oceny dowodów przedstawionych przez Bank co do okoliczności powstania i podpisania aneksów, treści aneksów do umów kredytów hipotecznych denominowanych, a także stosowanej metody obliczeń kursów walut i błędne uznanie, że powyższe dowody świadczą o naruszeniach regulacji chroniących prawa konsumentów podczas gdy konsumenci podpisywali aneksy dobrowolnie, ich treść nie zmierzała do naruszenia ich praw, a sama metoda obliczeń kursów walut była obiektywna.

(odwołanie, k. 22-45).

Prezes UOKiK wniósł o oddalenie odwołania oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu. Zdaniem pozwanego, powód nie przedstawił argumentów, które mogłyby podważyć słuszność zaskarżonej decyzji, która jest prawidłowa i oparta na słusznych przesłankach zarówno co do okoliczności faktycznych, jak i prawnych.

(odpowiedź na odwołanie, k. 374-389).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. (dalej: Bank (...) S.A., Bank) jest przedsiębiorcą, wykonującym działalność gospodarczą sklasyfikowaną m.in. jako: pozostałe pośrednictwo pieniężne oraz pozostała finansowa działalność usługowa, gdzie indziej niesklasyfikowana, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych. (dowód: informacja odpowiadająca odpisowi aktualnemu z Rejestru Przedsiębiorców KSR Spółki, k. 264-314).

Bank (...) S.A. wykonuje umowy o kredyt hipoteczny w walutach obcych, które zostały zawarte z konsumentami w oparciu o wzorce umów. Według stanu na dzień 23 września 2020 r., wykonywanych jest **30,5 tys. sztuk [informacja stanowi tajemnicę przedsiębiorstwa]** tego typu umów, w tym **22,8 tys. sztuk [informacja stanowi tajemnicę przedsiębiorstwa]** umów kredytów we franku szwajcarskim (CHF), a **7,7 tys. sztuk [informacja stanowi tajemnicę przedsiębiorstwa]** kredytów w innych walutach (dowód: pismo powoda z 30 września 2020 r., k. 242 akt adm.).

Bank (...) S.A. nie posiadał w swojej ofercie kredytów hipotecznych waloryzowanych do CHF. Umowy o kredyt hipoteczny odnoszące się do CHF zostały przejęte przez ten Bank w 2007 r., na skutek podziału Banku (...) S.A. Umowy te zostały zawarte z Bankiem (...) S.A. oraz z Bankiem (...) S.A., który w 2001 r. połączył się z Bankiem (...) S.A. (dowód: fakty bezsporne; pismo powoda z 17 września 2018r., k. 195-200 akt adm., pismo powoda z 18 kwietnia 2017 r., k. 144-147 akt adm., pismo powoda z 25 maja 2020 r., k. 226-228 akt adm.; odwołanie, k. 22-45).

Dnia 29 lipca 2011 r. uchwalona została ustawa o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 165, poz. 984, tzw. ustawa antyspreadowa), która do art. 69 ust. 2 dodała pkt 4a i tym samym wprowadziła zasadę, że umowa o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska powinna określać także szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Z wejściem w życie ustawy zmieniającej prawo bankowe, zaczął też obowiązywać dodany w art. 69 ust 3, w myśl którego, w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo-odsetkowych oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie. W tym przypadku w umowie o kredyt określa się także zasady otwarcia i prowadzenia rachunku służącego do gromadzenia środków przeznaczonych na spłatę kredytu oraz zasady dokonywania spłaty za pośrednictwem tego rachunku.

Zgodnie z przepisem art. 4 powołanej ustawy nowelizacyjnej, w przypadku kredytów lub pożyczek pieniężnych zaciągniętych przez kredytobiorcę lub pożyczkobiorcę przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy ma zastosowanie art. 69 ust. 2 pkt 4a oraz art. 75b ustawy, o której mowa w art. 1, w stosunku do tych kredytów lub pożyczek pieniężnych, które nie zostały całkowicie spłacone - do tej części kredytu lub pożyczki, która pozostała do spłacenia. W tym zakresie bank dokonuje bezpłatnie stosownej zmiany umowy kredytowej lub umowy pożyczki.

Bank (...) S.A. stosownie do treści powołanej ustawy, dokonywał zmian zawartych umów kredytowych. W tym celu zawierał z kredytobiorcami stosowne aneksy, w których znalazły się postanowienia dotyczące sposobu ustalania wysokości kursów kupna i sprzedaży walut obcych. W szczególności w aneksach do umów kredytów hipotecznych waloryzowanych/indeksowanych/denominowanych do walut obcych, stosowanych przez Bank w okresie od 26 sierpnia 2011 r. do 14 kwietnia 2017 r. o nazwie „Aneks nr... z dnia... do Umowy kredytu budowlano-hipotecznego” oraz „Aneks nr ... do Umowy kredytu hipotecznego”, zawierano m.in. postanowienie o treści:

„Przy udzielaniu i obsłudze kredytów denominowanych/indeksowanych do waluty innej niż waluta polska, Bank stosuje kursy waluty, w której ewidencjonowany jest kredyt, określone w sporządzanej przez Bank tabeli podstawowych kursów walut. Tabela podstawowych kursów walut sporządzana jest na podstawie rynkowych kursów kupna i sprzedaży walut, przy uwzględnieniu przyjętych przez Bank założeń budżetowych dotyczących dochodów z tytułu różnic kursowych oraz względów konkurencyjności.

Ustalanie przez Bank podstawowych kursów walut, w zależności od zmiany rynkowych kursów kupna i sprzedaży walut, odbywa się raz lub więcej razy w ciągu dnia roboczego, z zastrzeżeniem, że sobota nie jest traktowana jak dzień roboczy.”

Po 14 kwietnia 2017 r. postanowienie to nie było stosowane przez Bank (...) S.A. w aneksach do umów kredytów hipotecznych.

(dowód: fakty bezsporne; pismo powoda z 30 listopada 2017 r., k. 176-177 akt adm., Aneks nr ... z dnia... r. do Umowy Kredytu budowlano-hipotecznego nr..., akt adm., Aneks nr ... z dnia ... do umowy kredytu hipotecznego nr...).

Zasadniczo Bank w aneksach zawieranych z konsumentami stosował jednakowe postanowienie dotyczące sposobu ustalania kursu walut, niemniej jednak nie we wszystkich aneksach zawartych po wejściu w życie ustawy ten zapis się znalazł (pismo banku z 10.08.2016 k. 125 akt adm; przykładowe aneksy, które nie zawierały kwestionowanej przez organ klauzuli zawarte na płycie CD dołączonej do pisma powoda z 10.08.2016r zawarte w plikach o nazwach: (...))

Aneksy zawierane były zawsze na wniosek kredytobiorcy (co było odnotowywane w treści aneksu), który inicjował proces zmiany umowy, wskazując jednocześnie jej zakres. Przygotowując na wniosek kredytobiorcy propozycję treści aneksu, Bank proponował też dodanie m.in. postanowień zawierających informacje o zasadach ustalania kursów walut w Tabeli kursowej banku, oraz informację o możliwości wprowadzenia postanowienia umożliwiającego dokonywanie spłaty kredytu hipotecznego bezpośrednio w walucie kredytu. Postanowienia te były wprowadzane do aneksu tylko za zgodą kredytobiorcy, a brak zgody na ich wprowadzenia nie miał wpływu na możliwość zawarcia aneksu, w kierunku wnioskowanej przez kredytobiorcę zmiany umowy. Z uwagi na różne konfiguracje aneksów, wynikające z możliwości dodawania do nich lub nie postanowień proponowanych przez Bank i ich indywidualny charakter, aneksy wymagały każdorazowo opiniowania przez radcę prawnego banku (pismo banku z 10.08.2016r, k. 125 akt adm; zarządzenie Banku nr. (...) z 10/01.2013r „Obsługa posprzedażowa kredytów na nieruchomości, administrowanych przez Zespół Administracji Kredytów Hipotecnych, z którego wynikają zasady dotyczące przygotowywania aneksów, k. 132 akt adm).

Przy ustalaniu kursów walut Bank (...) S.A. korzystał z systemu informatycznego T. (...). Bank prezentował klientom kursy rynkowe publikowane przez (...) **[informacja stanowi tajemnicę przedsiębiorstwa]** (dawniej **R. [informacja stanowi tajemnicę przedsiębiorstwa]**) za pośrednictwem strony internetowej: (...) --# Tabela kursów rynkowych i referencyjnych. (dowód: pismo powoda z 18 kwietnia 2017 r., k. 144-146 akt adm., pismo powoda z 25 maja 2020 r., k. 226-228 akt adm.).

Od 26 sierpnia 2011 r. do 17 marca 2020 r. Bank (...) S.A. zawarł z konsumentami **3.395 [informacja stanowi tajemnicę przedsiębiorstwa]** aneksów do umów kredytów/ pożyczek hipotecznych indeksowanych do walut obcych, w których zawarto ww. postanowienie, dotyczące ustalania kursu walut, z czego **3.377 [informacja stanowi tajemnicę przedsiębiorstwa]** aneksów do umów, których oryginalną walutą indeksacji jest CHF (dowód: pismo powoda z 25 maja 2020 r., k. 226-228 akt adm.).

W roku 2019 Bank (...) S.A. osiągnął obrót w wysokości (...) **tys. zł [informacja stanowi tajemnicę przedsiębiorstwa]** (dowód: pismo powoda z 25 maja 2020r . wraz z wyciągiem ze sprawozdania finansowego za 2019 r. - rachunek zysków i strat k. 228 akt adm.).

Powyżej opisany stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o przywołanej wyżej dokumenty, znajdujące się w aktach administracyjnych i sądowych sprawy. Żadna ze stron nie kwestionowała wiarygodności i mocy dowodowej tych dowodów, a i Sąd nie znalazł ku temu podstaw.

Na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c., Sąd oddalił wniosek powoda o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego lub osoby prawnej (jednostki naukowej) dla ustalenia faktu, że w celu zarządzania przez Bank ryzykiem walutowym konieczne jest zapewnienie Bankowi elastyczności przy ustalaniu kursów walutowych poprzez odpowiedni dobór czynników wpływających na wysokość kursów walut stosowanych przez Bank oraz zapewnienie możliwości reagowania w sytuacjach nadzwyczajnych. W ocenie Sądu, dowód ten miał bowiem wykazać fakt nieistotny dla rozstrzygnięcia sprawy, dotyczącej przecież abstrakcyjnej kontroli postanowień wzorca umowy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Odwołanie jest zasadne, a zaskarżona decyzja podlega uchyleniu.

Podstawą działania Prezesa UOKiK w sprawie niniejszej stanowił przepis art. 23a ustawy z 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (dalej: uokik), w myśl którego zakazane jest stosowanie we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w art. 385¹ § 1 k.c.

Przepis art. 385¹ § 1 k.c. stanowi natomiast, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco

naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Jednocześnie, z treści przepisu art. 385¹ § 3 k.c. wynika, że za nieuzgodnione należy uznać te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta.

Istotny dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy jest także przepis art. 384 § 1 k.c. w myśl, którego ustalony przez jedną ze stron wzorzec umowy, w szczególności ogólne warunki umów, wzór umowy, regulamin, wiąże drugą stronę, jeżeli został jej doręczony przed zawarciem umowy.

Należy przy tym zaznaczyć, że ocena postanowień umowy pod kątem abuzywności może być dokonywana dwutorowo, czyli gdy badane są postanowienia konkretnych umów, ale także ocena może być dokonywana abstrakcyjnie, czyli w oderwaniu od konkretnego stosunku zobowiązaniowego łączącego strony, a więc gdy ocenie podlega wzorzec umowy zawieranej między przedsiębiorcą i konsumentem. Badanie abuzywności postanowień konkretnej umowy dokonywane jest w ramach tzw. indywidualnej kontroli umów, natomiast badanie abuzywności postanowień wzorca umowy zalicza się do tzw. abstrakcyjnej kontroli wzorca umownego. Kontrola abstrakcyjna oparta jest wyłącznie na ocenie pod kątem abuzywności treści wzorca umowy i wzorców z nim funkcjonalnie powiązanych, co oznacza pominięcie wszelkich okoliczności związanych z zawarciem i realizacją konkretnej umowy zawartej na podstawie rozwiązań prawnych przyjętych we wzorcu umownym.

Badanie i ocena przez Prezesa UOKiK postanowień pod kątem ich abuzywności, dokonywana jest w ramach abstrakcyjnej oceny wzorców umów, a nie oceny zawartych indywidualnych umów.

Wyraźnie wskazuje na to zarówno tytuł rozdziału 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (Decyzje w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone), jak i treść art. 23b uokik. W myśl tej regulacji, Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone i zakazującą jego wykorzystywania, jeżeli stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 23a. W decyzji Prezes Urzędu przytacza treść postanowienia wzorca umowy uznanego za niedozwolone.

Zatem kluczowe dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy jest rozstrzygnięcie, czym jest wzorzec umowy, oraz czy proponowane przez powoda konsumentom aneksy do łączących strony umów, mogą być oceniane w kategoriach wzorca umownego.

Brak jest legalnej definicji pojęcia wzorca umowy. Przepis art. 384 § 1 k.c. stanowi jednak, że ustalony przez jedną stronę wzorzec umowy, w szczególności ogólne warunki umów, wzory umów, regulaminy wiążą drugą stronę, jeżeli zostały jej doręczone przy zawarciu umowy.

Charakterystyczną więc cechą wzorców umownych, którą można zidentyfikować w oparciu o przepis art. 384 k.c., jest ich ukształtowanie przez jedną ze stron umowy tj. proponenta. Oczywistym jest też, że są one przygotowane przed zawarciem umowy.

Niewątpliwym jest także, że propozycja postanowień składających się na treść stosunku prawnego przeznaczona musi być do masowego stosowania przez tego, kto je ustalił; nie zawierają więc wzorce takich postanowień, które określają indywidualnie drugą stronę lub precyzują przedmiot umowy (zob. Z. Radwański, A. Olejniczak, Zobowiązania, s. 136).

Celem posługiwania się wzorcami umów są względy prakseologiczne, gdy powszechność zawieranych umów uniemożliwia ich indywidualne negocjowanie. Stąd wzorce umów przybierają często postać szablonów, formularzy umów, czy umów standardowych. Inaczej rzecz się ma w odniesieniu do regulaminów czy też ogólnych warunków umów, które tworzone są niejako obok umowy zasadniczej, ale ich treści są do umów inkorporowane, poprzez odesłanie i mają one niejako ramowy charakter. Niemniej jednak, regulaminy czy ogólne warunki umów, kształtują pewien zakres treści kontraktowych stosunków prawnych.

Może więc wzorzec dotyczyć tylko postanowień o charakterze *essentialiae negotii*, *naturaliae negotii* i *accidentaliae negotii*, a więc kształtujących treść samego stosunku w znaczeniu materialnoprawnym, czyli obejmować zakres wzajemnych praw i obowiązków, ale może też wzorzec umowy odnosić się do dalszych jeszcze zagadnień, takich jak sposób modyfikowania owego stosunku, czy też jego ochrony, a nawet postanowień dotyczących przyszłych umów zawieranych przez proponenta z adherentem.

Z przykładowo wskazanych w przepisie art. 384 k.c. wzorców umów w postaci: ogólne warunki umów, wzory umów, regulaminy, można wnioskować, że zakres tematyki wzorców umów może być dowolny, od kompletnej do fragmentarycznej regulacji treści umowy.

Powyższa analiza pozwala przyjąć, że niewątpliwą cechą charakterystyczną wzorca umownego jest to, że zawsze jest opracowany w oderwaniu od konkretnego stosunku umownego i w sposób jednolity określa treść przyszłych umów indywidualnych, ułatwiając tym samym zawarcie przyszłych transakcji (zob. E. Rutkowska, Charakter, s. 59 i n.).

Tymczasem, zdaniem Sądu, postanowienie, które zakwestionował organ w zaskarżonej decyzji nie mogło zostać uznane za zawarte we wzorcach umownych i tym samym nie mogło być przedmiotem oceny organu w oparciu o przepis art. 23a uokik.

Po pierwsze należy uznać, że postanowienie to zostało opracowane na potrzeby konkretnych stosunków umownych, łączących Bank (...) S.A. z kredytobiorcami. Jak wynika z ustaleń organu i Sądu, postanowienie to było proponowane jedynie do zastosowania w formie aneksów do umów już wcześniej łączących powoda z konsumentami. Przy czym inicjatywa zawarcia aneksu zawsze była po stronie kredytobiorcy, a bank jedynie w odpowiedzi na tę propozycję oferował swoim kontrahentom dodanie dodatkowych postanowień, do których stosowania obligowała go zasadniczo ustawa antyspreadowa. Zatem propozycje zawarcia aneksów o określonej, zindywidualizowanej treści były kierowane tylko do konkretnych, zindywidualizowanych osób, z którymi Bank łączyły umowy kredytowe i nie były one kierowane do ogółu konsumentów. Nie można więc przyjąć, że propozycje aneksów zostały przygotowane w oderwaniu od konkretnego stosunku umownego. Dokument aneksu nie został stworzony jako element oferty „sprzedażowej” Banku.

Skoro więc propozycje aneksów kierowane były do kontrahentów Banku, to określały one indywidualnie drugą stronę umowy, a nawet precyzowały przedmiot umowy, skoro oferta odnosiła się do konkretnej umowy kredytowej.

Jednocześnie, co warte jest podkreślenia, Bank nie kierował wobec niezidentyfikowanych osób oferty zawarcia umowy, zawierającej tożsame postanowienie umowne, gdyż właśnie oferta ta była kierowana wyłącznie do indywidualnie określonych osób, z którymi Bank pozostawał w określonej relacji umownej. Nie został więc spełniony wymóg, powszechnie stawiany wzorcem umownym, jakim jest nie zawieranie we wzorcach takich postanowień, które określają indywidualnie drugą stronę lub precyzują przedmiot umowy. W oparciu o zakwestionowane przez Prezesa Urzędu aneksy nie było możliwe zawarcie umowy, przez dowolną osobę, skoro w żadnej publicznej ofercie umów kredytowych Bank nie oferował kredytów, do których miałyby zastosowanie postanowienie umowne tożsame z uznanym przez pozwanego za niedozwolone.

W ocenie Sądu, także bardzo wąski zakres przedmiotowy regulacji zawartej w analizowanym postanowieniu, nie pozwala na uznanie, że owe pojedyncze postanowienie, obejmujące jedynie kwestię sposobu ustalania kursu waluty, które mogło bądź nie (w zależności od woli kredytobiorcy) znaleźć się w aneksie, oferowane do wprowadzenia (dodania) do już łączących strony umów kredytowych w formie aneksu, ma cechy wzorca umownego.

Treść aneksów przedłożonych przez bank pozwala uznać, że aneksy były przygotowane ad hoc w celu zmodyfikowania stosunku prawnego łączącego bank i konsumenta. Aneksy te bowiem różnią się od siebie w zasadniczy sposób. W szczególności zawarte są w nich też bardzo zróżnicowane treści w zależności od innych problemów, które strony w aneksie dodatkowo rozwiązują. Część przedłożonych aneksów nie zawiera nawet kwestionowanego postanowienia.

Można więc na tej podstawie przyjąć za powodem, że postanowienia aneksów były indywidualnie negocjowane, a więc nie stanowią wzorców umownych. Oznacza to, że postanowienia nie były traktowane ani przez sam bank, ani

przez jego kontrahentów, jako element umowy o charakterze adhezyjnym. Były więc owe postanowienia stosowane jedynie do już wykreowanego i wykonywanego stosunku prawnego, a więc mogą podlegać jedynie ocenie konkretnej i zindywidualizowanej, przy badaniu treści konkretnego stosunku prawnego, pod kątem jego zgodności z prawem, a nie abstrakcyjnej ocenie w charakterze wzorca umownego. Nota bene aneksy, odmiennie niż umowy kredytowe, wymagały każdorazowego opiniowania rady prawnego przed ich podpisaniem, właśnie z tego względu, że odmiennie niż umowy kredytowe nie były zawierane w oparciu o wzorce umowne.

Zdaniem Sądu, nie można więc uznać, że zakwestionowane przez pozwanego aneksy mają charakter wzorcowy, w szczególności, że są stosowane także w relacjach z innymi konsumentami, z którymi Bank nie pozostawał wcześniej w relacjach umownych. Wobec tego nie można przyjąć, aby w stanie faktycznym niniejszej sprawy dochodziło do zawierania przez Bank umów „z użyciem wzorca”.

W sprawie niniejszej również wymaga podkreślenia, że abuzywność postanowień należy oceniać w kontekście całej umowy, tj. wszystkich jej postanowień.

Przewidziana w art. 385¹ § 1 k.c. ochrona konsumenta przed niedozwolonymi postanowieniami umownymi, stanowi implementację dyrektywy 93/13 z 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, której celem było, aby w umowach z konsumentami nie były umieszczane nieuczciwe warunki. Zgodnie z art. 1 ust. 1 i art. 3 ust. 1 dyrektywy 93/13, ma ona zastosowanie do warunków zawartych w umowach zawieranych pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem, które nie były indywidualnie negocjowane (warunki umowy, które nie były indywidualnie negocjowane, uznaje się za nieuczciwe, jeśli stojąc w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodują znaczącą nierównowagę wynikających z umowy praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta – art. 3 ust. 1; warunki umowy zawsze zostaną uznane za niewynegocjowane indywidualnie, jeżeli zostały sporządzone wcześniej i konsument nie miał w związku z tym wpływu na ich treść, zwłaszcza jeśli zostały przedstawione konsumentowi w formie uprzednio sformułowanej umowy standardowej – art. 3 ust. 2).

Państwa Członkowskie, zgodnie z treścią art. 7 dyrektywy, mają zapewnić stosowne i skuteczne środki mające na celu zapobieganie dalszemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami. Chodzi tu o badanie we właściwym trybie czy warunki umowy sporządzone do celów ogólnego wykorzystania są nieuczciwe, w celu zapobieżenia dalszemu stosowaniu takich warunków.

Istotny z punktu widzenia niniejszej sprawy jest przepis art. 4 ust. 1 dyrektywy 93/13, który stanowi: „Nie naruszając przepisów art. 7, nieuczciwy charakter warunków umowy jest określany z uwzględnieniem rodzaju towarów lub usług, których umowa dotyczy, i z odniesieniem, w momencie zawarcia umowy, do wszelkich okoliczności związanych z zawarciem umowy oraz do innych warunków tej umowy lub innej umowy, od której ta jest zależna”.

Powołany art. 7 dyrektywy wyraźnie stanowi, że kontrolą abstrakcyjną mogą być objęte tylko wzorce umowne, czyli warunki umów sporządzane dla celów ogólnego, a nie indywidualnego wykorzystywania, a z takim indywidualnym wykorzystaniem mamy do czynienia w sprawie niniejszej. Celem zaś takiego badania, o jakim mowa w art. 7 dyrektywy, jest zapobieganie dalszemu stosowaniu tych warunków przez przedsiębiorcę. Tymczasem, w sprawie niniejszej nie było możliwe zawarcie umowy w oparciu o wskazane przez Prezesa UOKiK wzorce umowy (tj. aneksy), a więc nie istniała konieczność zapobiegania ich dalszemu stosowaniu przez powoda. Aneksy były bowiem kierowane do indywidualnie oznaczonych konsumentów i stanowiły raczej element wykonywania indywidualnej umowy, gdyż precyzowały pewien aspekt jej wykonywania, jakim był sposób ustalania kursu waluty na potrzeby spłaty raty kredytu.

Przytoczona powyżej treść przepisów dyrektywy jednoznacznie wskazuje także, że oceny, czy kształtowane wzorcem umowy prawa i obowiązki stron pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają interesy konsumenta, należy dokonywać w kontekście całego wzorca umowy.

Powyzszą tezę potwierdza orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w myśl którego, oceny nieuczciwego charakteru warunków dokonuje się w każdym indywidualnym przypadku, a obowiązek uwzględnienia wszystkich pozostałych warunków umowy wynika z faktu, że badanie zaskarżonego warunku powinno uwzględniać

wszystkie elementy mogące mieć istotne znaczenie dla zrozumienia tego warunku w jego kontekście, ponieważ w zależności od treści owej umowy może być konieczne, dla oceny nieuczciwego charakteru rzeczzonego warunku, rozpatrzenie łącznego skutku wszystkich warunków rzeczonyj umowy (tak TSUE w wyroku z 10 września 2020 r. w sprawie C-738/19, pkt 29; podobnie w wyrokach: z 18 listopada 2021 r., sygn. C-212/20, pkt 29; z 21 kwietnia 2016 r., R. i R., C-377/14, EU:C:2016:283, pkt 95; z 11 marca 2020 r., L., C-511/17, EU:C:2020:188, pkt 47).

Trybunał podkreślał także, że nie wszystkie warunki umowne mają takie samo znaczenie, a stopień interakcji danego postanowienia umownego z innymi postanowieniami zależy w sposób konieczny od ich odpowiedniego zakresu oraz od stopnia, w jakim każde z nich przyczynia się do ewentualnej znaczącej nierównowagi, wynikających ze spornej umowy, praw i obowiązków stron w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 93/13.

W tym kontekście należy stwierdzić, że ocena przedstawiona przez Prezesa UOKiK w zaskarżonej decyzji, nie odpowiadała warunkom wynikającym z dyrektywy. Organ skupił się bowiem tylko na postanowieniu samego aneksu, abstrahując zupełnie od ich znaczenia dla sytuacji konsumenta w kontekście pozostałych postanowień umownych, regulujących całościowo sytuację prawną konsumenta. I o ile należy zgodzić się, że treść klauzuli umowy kredytu, zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, ustalającej cenę zakupu i sprzedaży waluty obcej, do której kredyt jest indeksowany, na podstawie jasnych i zrozumiałych kryteriów powinna umożliwić - właściwie poinformowanemu oraz dostatecznie uważnemu i racjonalnemu konsumentowi - zrozumienie sposobu ustalania kursu wymiany waluty obcej, stosowanego w celu obliczenia kwoty rat kredytu, w taki sposób, aby konsument miał możliwość w każdej chwili samodzielnie ustalić kurs wymiany stosowany przez przedsiębiorcę (tak też TSUE w wyroku z 18 listopada 2021r. w sprawie C-212/20), to jednak na tej tylko podstawie nie sposób ocenić, czy postanowienie to rażąco naruszało interesy konsumenta. Należy bowiem rozważyć – w kontekście pozostałych postanowień regulujących ten stosunek umowny - czy postanowienie oceniane przez organ rażąco naruszało interesy konsumenta.

Zasadnicze znaczenie, dla oceny abuzywności postanowień zawartych w inkryminowanych aneksach, ma w ocenie Sądu fakt, że postanowienia te nie musiały znajdować zastosowania do ustalania kursu waluty na potrzeby spłaty raty kredytu przez konsumenta, gdyż kredytobiorca posiadał alternatywną możliwość zakupu waluty obcej na spłatę kredytu na rynku konkurencyjnym.

Treść, dodanego ustawą antyspreadową, ustępu 3 w art. 69 prawa bankowego, stwarzała kredytobiorcom alternatywę dla wcześniejszej konieczności korzystania z kursów wymiany waluty oferowanych przez bank udzielający kredytu i umożliwiała dokonywanie spłaty rat kapitałowo-odsetkowych oraz dokonania przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie.

Zważywszy więc, że Bank (...) SA także oferował kredytobiorcom możliwość spłaty kredytu w walucie kredytu, a tym samym zupełną niezależność kredytobiorcy od kursu waluty oferowanego w Tabeli kursu przez Bank, to w ocenie Sądu postanowienia aneksu (nawet jeśli uznać je za wzorce umów) nie mogły prowadzić do naruszeniu interesów konsumentów w stopniu rażącym. Rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza bowiem nieusprawiedliwioną dysproporcję, na niekorzyść konsumenta praw i obowiązków wynikających z umowy, skutkujące niekorzystnym ukształtowaniem jego sytuacji ekonomicznej oraz jego nierzetelne traktowanie. Postanowienie umowne musi poważnie, znacząco odbiegać od sprawiedliwego wyważenia praw i obowiązków stron w określonym stosunku obligacyjnym, aby mogło być uznane za abuzywne. Dlatego konieczne jest więc zawsze dokonywanie całościowej oceny postanowień wzorców umowy w celu zbadania, czy ogół praw i obowiązków stron ma wyważony charakter, czy też zróżnicowanie tych praw wskazuje na rażące naruszenie interesów konsumentów.

Zdaniem Sądu analiza zakwestionowanego postanowienia w kontekście powołanej regulacji prawnej art. 69 ust 3 prawa bankowego, ale i oferowanych przez bank w aneksach postanowień, w oparciu o które konsumenci mogli nie korzystać z wymiany waluty po kursie oferowanym przez Bank (...) SA, jednoznacznie wskazuje, że zakwestionowane w decyzji postanowienie nie mogło naruszać praw konsumentów w stopniu rażącym. W szczególności postanowienie to nie przyczyniało się do znaczącej nierównowagi praw i obowiązków stron, gdyż właśnie wolność wyboru konsumenta i prawo spłacania kredytu w walucie kredytu, nabywanej po cenie akceptowanej przez konsumenta od

podmiotów innych niż Bank (...) SA, stwarzały sytuację, w której ta równowaga była zagwarantowana, a co najmniej nierównowaga praw nie była znacząca.

Powyższa ocena została jednak dokonana jedynie na marginesie, gdyż jak wskazano wyżej, zdaniem Sądu powód nie posługiwał się wzorcami umownymi przy zawieraniu z konsumentami aneksów do umów kredytowych, a zawieranie ich stanowiło element wykonywania umowy, gdzie obie strony zgodnie oświadczały, że na potrzeby jej dalszego trwania posługiwać się będą ustalonym przez powoda sposobem określania kursu waluty, co jednak nie stwarzało po stronie konsumenta konieczności dokonywania zapłaty poszczególnych rat kredytu według kursu tej waluty ustalanego w sposób arbitralny przez powoda.

Skuteczność jednego z podniesionych w odwołaniu zarzutów, jako najdalej idącego, którego uwzględnienie oznacza konieczność uchylecia zaskarżonej decyzji, czyni zbędnym szczegółowe ustosunkowywanie się do pozostałych zarzutów odwołania.

Mając powyższe na względzie, w oparciu o przepis art. 479^{31a} § 3 k.p.c., Sąd uchylił zaskarżoną decyzję w całości.

O kosztach procesu orzeczono, zgodnie z wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c. zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, uznając powoda za wygrywającego niniejszą sprawę. Na koszty należne powodowi od pozwanego, na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., złożyły się: opłata od odwołania, opłata skarbową od pełnomocnictwa oraz koszty zastępstwa procesowego, ustalone na podstawie § 14 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.).

SSO Małgorzata Perdion-Kalicka